Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2000–2001

21 501-02 Algemene Raad

21 501-20 Europese Raad

Nr. 366

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 22 januari 2001

De algemene commissie voor Europese Zaken[1] en de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken[2] hebben op 6 december 2000 overleg gevoerd met minister-president Kok, minister Van Aartsen van Buitenlandse Zaken en staatssecretaris Benschop van Buitenlandse Zaken over:

- **het verslag van de Algemene Raad van 4 en 5 december 2000;**
- **de agenda top Europese conferentie en de Europese Raad te Nice op 7 en 8 december 2000.** Hierbij kunnen betrokken worden de brieven van de minister van Defensie:
- d.d. 13 november 2000 over de Nederlandse bijdrage aan de Headline Goal (26 900, nr. 33);
- d.d. 28 november houdende verslag «Capabilities Commitment Conference» (26 900, nr. 34).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Timmermans** (PvdA) stelt vast dat er aanzienlijke obstakels liggen op de weg naar Nice. De EU heeft nu de wind in de rug en het zou jammer zijn als daaraan een einde komt in Nice. Hij zal het resultaat van de bijeenkomst in Nice als een geheel beoordelen en niet elk onderdeel afzonderlijk wegen, ook al heeft hij bepaald wel wensen op die verschillende onderdelen. De twee belangrijkste beoordelingscriteria zijn de volgende: 1. Is de EU klaar voor uitbreiding? 2. Wordt de communautaire methode versterkt? Dit laatste houdt in dat de EU niet mag verwateren tot een los samenwerkingsverband van lidstaten.
De heer Timmermans vindt dat het beginsel van stemmen bij gekwalificeerde meerderheid maximaal moet worden ingevuld onder strikte voorwaarde van co-decisie met het Europees Parlement. Hij vindt verder dat er geen aanleiding is om af te stappen van het beginsel van één commissaris per lidstaat, ook al is op langere termijn wijziging van het systeem denkbaar waarbij dan wel volstrekte gelijkwaardigheid tussen de lidstaten moet worden betracht.
De stukken zijn niet altijd even helder als het gaat om nauwere samenwerking in het kader van de tweede pijler. Het is met het oog op een verdergaande Europese integratie en samenwerking op het terrein van het GBVB van belang dat er strikte regels worden geformuleerd en dat uitgegaan

[1] Samenstelling:
Leden: Weisglas (VVD), Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (RPF/GPV), Van Oven (PvdA), ondervoorzitter, Voûte-Droste (VVD), Hessing (VVD), Hoekema (D66), Marijnissen (SP), Verhagen (CDA), Rouvoet (RPF/GPV), De Haan (CDA), Koenders (PvdA), Patijn (VVD), voorzitter, Van den Akker (CDA), Ross-van Dorp (CDA), Karimi (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), Timmermans (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Weekers (VVD), Albayrak (PvdA), Eurlings (CDA), Van Baalen (VVD) en Molenaar (PvdA).
Plv. leden: Blaauw (VVD), Dittrich (D66), Van den Berg (SGP), Valk (PvdA), Wilders (VVD), Remak (VVD), Ter Veer (D66), Van Bommel (SP), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), De Graaf (D66), Van der Knaap (CDA), Waalkens (PvdA), Verbugt (VVD), Balkenende (CDA), Mosterd (CDA), M. B. Vos (GroenLinks), Feenstra (PvdA), Zijlstra (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Geluk (VVD), Visser-van Doorn (CDA), Örgü (VVD), Gortzak (PvdA) en Crone (PvdA).

[2] Samenstelling:
Leden: Blaauw (VVD), Weisglas (VVD), Van den Berg (SGP), Ter Veer (D66), Van Middelkoop (RPF/GPV), Valk (PvdA), Apostolou (PvdA), Hillen (CDA), Verhagen (CDA), ondervoorzitter, Hessing (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Hoekema (D66), Marijnissen (SP), M. B. Vos (GroenLinks), Dijksma (PvdA), Van den Doel (VVD), Koenders (PvdA), De Boer (PvdA), voorzitter, Van der Knaap (CDA), Ross-van Dorp (CDA), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), Remak (VVD), Wilders (VVD) en Molenaar (PvdA).
Plv. leden: Dijkstal (VVD), Van Baalen (VVD), De Graaf (D66), Van 't Riet (D66), Rouvoet (RPF/GPV), Zijlstra (PvdA), Belinfante (PvdA), Visser-van Doorn (CDA), Eurlings (CDA), Cherribi (VVD), De Haan (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van Bommel (SP), Harrewijn (GroenLinks), Gortzak (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Albayrak (PvdA), Van Oven (PvdA), Van den Akker (CDA), Leers (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), Patijn (VVD), Balemans (VVD) en Duivesteijn (PvdA).

KST50902
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2001

wordt van dezelfde beginselen als in de eerste pijler. Het EVDB dient een plaats te krijgen in het verdrag, inclusief de voorwaarde met betrekking tot democratische controle, vooral ook omdat er instellingen worden gecreëerd die een verdragsbasis behoren te hebben.
Ook in de discussie over de stemmenweging dient het democratisch principe leidraad te zijn. Bij het vaststellen van het stemmengewicht per lidstaat dient alleen de demografische component een rol te spelen. De heer Timmermans zegt een lichte voorkeur te hebben voor het systeem van dubbele stemmenweging.
Wat betreft het EU-handvest grondrechten merkt hij op dat het risico bestaat dat de (onterechte) vrees voor soft law ertoe leidt dat het kind met het badwater wordt weggegooid. Het handvest kan worden gezien als een startpunt voor verdere codificering die moet uitmonden in een Europese grondwet. Dat proces mag niet worden stopgezet.
Ten slotte merkt hij op dat de verklaring van de top over het Midden-Oosten moet getuigen van het nodige evenwicht; hij vraagt zich echter af of het Franse voorzitterschap een verklaring kan opstellen waarin recht wordt gedaan aan de noodzaak van een evenwichtige benadering.

De heer **Weisglas** (VVD) stelt vast dat sommige stukken wel erg laat zijn binnengekomen en dat uit het feit dat hij daarover niets zegt niet mag worden afgeleid dat ermee wordt ingestemd.
Wat betreft de verdeling van commissarissen merkt hij op er geen behoefte aan te hebben dat in Nice afspraken worden gemaakt voor de verdere toekomst. Hier geldt het adagium «alles op zijn tijd». Vooralsnog dient te worden uitgegaan van het uitgangspunt één commissaris per lidstaat. Het is goed dat de regering in Nice een hard punt maakt van een gedifferentieerde stemmenweging ten opzichte van België, Portugal en Griekenland.
Berichten in de pers duiden erop dat de VS bang zijn dat de voorstellen met betrekking tot het EVDB leiden tot een uitholling van de NAVO. Desgevraagd merkt de heer Weisglas op dat de NAVO de enige echte veiligheidsorganisatie dient te blijven.
Waarom stelt Nederland zich conform de Britse lijn niet strikter op als het gaat om de gekwalificeerde meerderheid in relatie tot het fiscale beleid?

De heer **Weekers** (VVD) vindt dat de regering niet moet instemmen met het EU-handvest grondrechten als politieke verklaring. Het handvest is inderdaad geen juridisch bindend document, maar zal ongetwijfeld van invloed zijn op de Europese en de Nederlandse rechtsorde. Hij verwijst hierbij naar de adviezen van de Raad van State en de Adviesraad internationale vraagstukken. Het handvest heeft als tekortkoming divergentie met het EVRM. Verder moet de vraag worden gesteld hoe de coördinatie met jurisprudentie van het EHRM is geregeld. Niet duidelijk is waar het handvest wel en niet geschraagd wordt door geldend Nederlands recht. Ook de juridische status is onduidelijk. Het handvest geeft aan de burgers van de EU geen juridisch houvast, maar biedt vervolgens wel aan advocaten een paradijs tot procederen en aan rechters de mogelijkheid van inspiratie en interpretatie. Het ongeclausuleerd aanvaarden van het handvest als politieke verklaring leidt tot het insluipen van grondrechten zonder dat sprake is van een zorgvuldige afweging door de wetgever. De burger van de EU is gebaat bij toetreding van de gemeenschap tot het EVRM dat wel juridisch bindende grondrechten heeft. Wil de regering ervoor pleiten dat die mogelijkheid wordt opengehouden en dat tegelijkertijd het proces van co-institutionalisering van de EU wordt bevorderd?

De heer **Verhagen** (CDA) gaat uit van het standpunt: beter geen verdrag dan een slecht verdrag. Het nieuwe verdrag moet de institutionele kaders scheppen voor een uitbreiding van de EU en het veilig stellen van de communautaire methode. Wat de Commissie betreft dient te worden

vastgehouden aan één commissaris per lidstaat. In Nice mag niet worden vooruitgelopen op de verre toekomst en mag geen besluitvorming over een plafond plaatsvinden. Een Commissie die uit meer dan 27 leden bestaat, is niet per definitie een onwerkbare constructie.
Wat betreft de stemmenweging dient de regering zich te richten op het totale pakket van Europees Parlement, Commissie, Raad enz. Daarin mag de relatieve positie van Nederland in ieder geval niet verslechteren. Als Duitsland op grond van het inwonertal meer stemmen krijgt dan Frankrijk, is het logisch dat hetzelfde argument geldt voor bijvoorbeeld de verhouding tussen Nederland en België.
Wat betreft het EVDB benadrukt de heer Verhagen dat Nederland het feit dat niet alle lidstaten overtuigd zijn van de noodzaak van verdragswijziging niet mag hanteren als een blokkade voor een verdere ontwikkeling van dat beleid. Het lijkt hem dat dat ook heel goed mogelijk is op basis van de huidige verdragstekst. Uit de geannoteerde agenda blijkt dat er wel degelijk voortgang kan worden geboekt als het gaat om de militaire capaciteiten. Qua inzet en financiële middelen is er een duidelijke bereidheid tot investeringen en het is van belang dat de EU zelfstandig kan opereren als de NAVO daartoe niet bereid is of het gebruik van haar middelen verbiedt. Hij verwijst in dit verband naar de opstelling van Turkije.
Ingaande op de uitbreiding van de EU wijst de heer Verhagen erop dat hij namens zijn fractie al meerdere malen te kennen heeft gegeven dat er geen data moeten worden genoemd en dat de criteria onverkort moeten worden gehanteerd. Hij verwees in dit verband naar het voedselveiligheidsdossier. Het is van groot belang dat overal in de EU dezelfde stringente criteria worden gehanteerd. Er mogen geen voedselproducten op de interne markt worden toegelaten die een bedreiging inhouden voor de volksgezondheid. Zelfs als de conferentie in Nice lukt, is de EU nog niet gereed voor uitbreiding. Hierbij zijn immers naast institutionele hervormingen ook het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de structuurfondsen in het geding.
Gelet op onder andere het advies van de Raad van State is de heer Verhagen van mening dat het handvest grondrechten geen juridische binding kan hebben. Dat zal expliciet duidelijk moeten worden gemaakt in Nice. Tegelijkertijd moet er een mechanisme worden ingebouwd om divergentie tussen toekomstige communautaire bepalingen en het EVRM te voorkomen.
Waarom verzet Nederland zich tegen een gekwalificeerde meerderheid op het gebied van de emigratiepolitiek?
Het moge duidelijk zijn dat de CDA-fractie een evenwichtige benadering voorstaat van de problematiek in het Midde-Oosten; er mag geen sprake zijn van een eenzijdige veroordeling van Israël. De EU zou haar invloed moet aanwenden bij de Palestijnse autoriteiten om de intifada te beëindigen opdat het vredesproces weer een kans krijgt.

De heer **Hoekema** (D66) wenst de regering alle succes toe in Nice. Wat betreft het EVDB vindt hij dat er een evenwichtig pakket voorligt. Wat is de betekenis van de door Griekenland gevraagde verklaring om aan artikel 11 te refereren in verband met de definitie van territoriale integriteit? Is dat een gebruikelijke verklaring die ook in Helsinki aan de orde is geweest? Ook vraagt hij zich af waarom de bezwaren tegen het redelijke voorstel van Nederland om het EVDB te incorporeren in het verdrag zo heftig zijn. Hoe denkt de regering op dit punt verder te opereren? Het is erg belangrijk dat het proces transparant blijft voor de zogenoemde derde landen.
D66 heeft een lichte voorkeur voor een dubbele stemmenweging. Nederland neemt wat dit betreft een zeer redelijke positie in en heeft inderdaad meer stemrecht dan een land met 6 miljoen inwoners minder. Essentieel is dat de blokkerende minderheid in de EU wordt gehandhaafd. D66 steunt verder de inzet van de regering als het gaat om het dossier van de

gekwalificeerde meerderheid. Wat moet precies worden verstaan onder een «gedeeltelijke overgang» naar gekwalificeerde meerderheid, waar een aantal lidstaten voorstander van is?
In Nice mag niet worden besloten, de gedachte van één commissaris per land overboord te zetten, maar tegelijkertijd moet wel worden nagedacht over de ontwikkelingen op de langere termijn. Een strikt gelijkwaardig rotatiesysteem zou een beperkte samenstelling van de Commissie bespreekbaar kunnen maken. Kan de minister van Buitenlandse Zaken aangeven wat precies de strekking is van de zinsnede in het verslag van de Algemene Raad dat voor de mogelijkheid van een plafond op termijn onder voorwaarde van gelijkwaardige rotatie de steun verder toegenomen leek te zijn?
Wat betreft de nauwere samenwerking op defensiegebied moet niet worden gekozen voor mindere strikte regels dan in de eerste pijler. De heer Hoekema steunt de inzet van de regering op dit punt. Welke lidstaten hebben nog bezwaren op dit punt en wat houden die bezwaren precies in?
Over de uitbreiding van de EU lijkt meer consensus te bestaan. Zal tijdens de Europese Raad in Gothenburg over enkele maanden worden gezegd dat de roadmap voor landen met perspectief op toetreding zal worden ingevuld met targets?
De heer Hoekema begrijpt niet het verzet van de VVD-fractie tegen het Handvest grondrechten. Dat handvest is immers in de eerste plaats een politieke verklaring die geen betekenis heeft voor het nationale recht.
Ten slotte acht de heer Hoekema het van groot belang dat de Europese Raad ook naar buiten treedt met onderwerpen die voor de Europese burger van belang zijn. Hij noemt in dit verband het BSE-dossier, het voorzorgsbeginsel op het terrein van het milieu, telecommunicatie en dergelijke.

Mevrouw **Karimi** (GroenLinks) zegt dat haar fractie de resultaten van Nice zal beoordelen aan de hand van de volgende twee criteria: Wordt de EU institutioneel gereed gemaakt voor uitbreiding? Wordt de communautaire democratie versterkt? Dat houdt onder andere in dat de positie van de Commissie moet worden versterkt en dat meerderheidsbesluitvorming met co-decisie regel moet zijn. Als daaraan niet voldaan wordt, wordt het voor GroenLinks erg moeilijk om met het resultaat in te stemmen.
Als Duitsland niet meer stemmen krijgt dan Frankrijk, kan Nederland moeilijk blijven eisen meer stemmen te krijgen dan België. De «strijd» tussen Duitsland en Frankrijk heeft alles van doen met een nieuwe machtsbalans in het proces van Europese integratie. Hoe oordeelt de minister-president over een fundamentele wijziging van de machtsverhoudingen binnen de EU? Als Nederland zijn standpunt onverkort handhaaft, ondersteunt het impliciet de (gerechtvaardigde) vraag van Duitsland.
Het EVDB dient een verdragsbasis te krijgen met het oog op een transparante en democratische besluitvorming. Bovendien is tot nu toe elke nieuwe beleidsontwikkeling in de EU op een gegeven moment terechtgekomen in de een of andere pijler. De civiele crisisbeheersing dient dezelfde nadruk te krijgen als de militaire poot. Wat dit betreft is het verslag van het voorzitterschap bepaald teleurstellend te noemen. Bovendien is er ten onrechte geen relatie met de VN te ontdekken. Zou de EU geheel onafhankelijk van de VN moeten kunnen besluiten tot militaire interventie? Het politieke comité voor politieke en veiligheidsvraagstukken zou de politieke en strategische leiding moeten krijgen bij een crisisbeheersingsoperatie. De Algemene Raad zou dan weinig of geen zeggenschap hebben. Welke zal de inzet zijn van de regering op dit punt?
Wat betreft het Handvest grondrechten kan mevrouw Karimi zich vinden in het standpunt van de regering. De rechters zullen heus wel weten dat het gaat om een politieke verklaring en zullen zich ongetwijfeld ook op de hoogte stellen van de discussie in de Kamer. Wel is van belang dat er afspraken worden gemaakt over het vervolgtraject.

Het is goed dat de EU gereed wordt gemaakt voor uitbreiding, maar wel moet worden bedacht dat er ook nog heel veel moet gebeuren op het gebied van de structuurfondsen en het landbouwbeleid.
Ten slotte merkt mevrouw Karimi het buitengewoon belangrijk te vinden dat de Europese Raad een verklaring aflegt over de situatie in het Midden-Oosten en dat Israël duidelijk wordt gemaakt dat het afsluiten van Palestijnse gebieden negatieve gevolgen heeft voor de economische situatie aldaar en dus de frustratie van de Palestijnen alleen maar vergroot, hetgeen zeker niet in het belang is van het vredesproces.

Ook de heer **Van Middelkoop** (RPF/GPV) wenst de regering veel succes toe in Nice waar het vooral zal gaan om de herverdeling van de macht binnen de EU. De belangrijkste onderwerpen zijn echter nauwelijks vatbaar voor compromisvorming. Er zullen altijd winnaars en verliezers zijn. Zijn grootste zorg is dat de kleinere lidstaten met Nederland voorop zullen buigen in Nice. Nu Nederland zich graag opwerpt als de eerste van de kleine landen, heeft de minister-president een bijzondere verantwoordelijkheid tijdens de besprekingen.
De heer Van Middelkoop vindt het merkwaardig dat de regering steun geeft aan een nauwere samenwerking binnen de tweede pijler dan wordt geaccepteerd in andere pijlers. Hij verwijst wat dit betreft naar zijn inbreng tijdens het algemeen overleg d.d. 29 november jl.
Ook de heer Van Middelkoop is voorstander van een eigen nationale commissaris. Het is hem niet ontgaan dat de regering steeds openlijker andere opties bespreekbaar maakt. Kan, als er op korte termijn nieuwe lidstaten toetreden, al in 2005 een plafond worden ingesteld voor wat betreft de samenstelling van de Commissie?
Het is nauwelijks belangrijk dat Nederland een zwaardere stem krijgt dan België. Wel is belangrijk dat Frankrijk en Duitsland een gelijk stemgewicht behouden. Het is goed te begrijpen dat de regering voor wat betreft de gekwalificeerde meerderheid op onderdelen (sociale zekerheid, fiscaal stelsel) voorwaarden stelt. De heer Van Middelkoop begrijpt de zorgen van de regering op dit punt, maar is het dan niet verstandiger betreffende onderdelen geen voorwerp te laten zijn van gekwalificeerde meerderheid en vast te houden aan de unanimiteitsregel?
Het Handvest grondrechten is een belangrijk juridisch document, maar politiek gesproken een zaak van grote verlegenheid is geworden. Ook een verklaring kan een zeer gewichtig document zijn waarop rechters zich kunnen beroepen. In de verklaring mag in ieder geval niet worden verwezen naar een verdragsbepaling. Als bijvoorbeeld wordt verwezen naar artikel 6 krijgt het een veel zwaarder gewicht dan menigeen nu denkt. Het lijkt de heer Van Middelkoop beter een politieke discussie aan te gaan over het handvest als de EU is uitgebreid tot zo'n twintig landen. De grondrechten zijn immers vooral van betekenis voor landen die willen toetreden.
Het lijkt de heer Van Middelkoop dat het niet de bedoeling kan zijn een EVDB tot stand te brengen zonder dat er een verdragsbasis voor is.
Hoe oordeelt de minister-president over een (te) snelle toetreding van nieuwe lidstaten tot de EMU? Kan ervan worden uitgegaan dat hiervoor de criteria van Maastricht gelden of zullen er aanvullende criteria worden gesteld? Ten slotte vraagt de heer Van Middelkoop om een evenwichtige verklaring over het Midden-Oosten en als er dan toch een veroordeling wordt uitgesproken, zou op z'n minst het woord «terrorisme» moeten worden gebruikt.

De heer **Van den Berg** (SGP) wenst de regering veel wijsheid toe in Nice waar gewichtige onderwerpen aan de orde zullen komen. In ieder geval zullen de gewekte verwachtingen ten aanzien van in aspirant-leden moeten worden waargemaakt, waarbij wel wordt vastgehouden aan de

criteria voor uitbreiding. De desbetreffende landen hebben recht op duidelijkheid.
De SGP-fractie vindt dat moet worden ingezet op één commissaris per lidstaat; andere varianten zullen de positie van Nederland verzwakken. Ook wat betreft de stemmenweging zou de positie van Nederland moeten worden versterkt. In ieder geval zal er sprake moeten zijn van een verantwoord evenwicht. De regering gaat veel te ver als het gaat om het introduceren van gekwalificeerde meerderheden. Het afstand doen van het vetorecht doet immers afbreuk aan de nationale beleidsruimte.
De SGP-fractie is tegenstander van een Europa van meerdere snelheden, want dat zou ten detrimente zijn van aspirant-leden. De regering moet derhalve aandringen op zeer strikte voorwaarden voor nauwere samenwerking.
De heer Van den Berg zegt niet gelukkig te zijn met het Handvest grondrechten nu de consequenties voor de Nederlandse grondrechten volstrekt onduidelijk zijn. Indachtig de kritiek van met name de Raad van State gaat zelfs een politieke verklaring al te ver; de kans is immers aanwezig dat de rechters het handvest als een rechtsbron gaan beschouwen. In Nice zou dan ook expliciet moeten worden uitgesproken dat het handvest geen juridische gevolgen kan hebben.
Wat betreft het EVDB merkt de heer Van den Berg op beducht te zijn voor verwijdering tussen de EU en de VS. Hij deelt wat dit betreft de zorgen van de Amerikaanse minister Cohen. Hoe oordeelt de minister-president hierover?
Als er een verklaring komt over het Midden-Oosten, dient het een evenwichtige verklaring te zijn waarin het geweld wordt afgewezen. Met name de Palestijnen moet duidelijk worden gemaakt dat geweld niet loont.

Het antwoord van de regering

De **minister-president** merkt allereerst op dat het in Nice een kwestie zal zijn van geven en nemen en van passen en meten. Uiteraard is de bereidheid daartoe van de lidstaten om daarmee al in een vroegtijdig stadium te beginnen niet al te groot. Het zal duidelijk zijn dat de resultaten van de bijeenkomst in Nice bepalend zijn voor de toekomst van de EU. De EU moet gereed worden gemaakt voor een volgende fase (de uitbreiding) en ook voor het verrichten van taken waar burgers belang aan hechten.
De belangrijkste vraag is of er binnen de EU voldoende effectiviteit en slagkracht kan worden meegegeven aan de besluitvorming en of het democratisch functioneren en de communautaire kwaliteit van de Unie kunnen worden versterkt. Dat heeft te maken met de positie van de Commissie die de motor is van de EU, zeker ook in een grotere EU. Dat heeft ook te maken met de wijze van besluitvorming in samenhang met co-decisie en de vraag of meer onderwerpen onderhevig moeten worden gemaakt aan besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid. Met het oog op bedoelde slagkracht en effectiviteit zal op een groter aantal terreinen dan thans het geval is met een gekwalificeerde meerderheid moeten kunnen worden besloten. Als de traagste lidstaat het tempo van de gehele EU blijft bepalen, zullen er lidstaten zijn die hun wegen buiten de werking van de EU gaan zoeken. Vandaar ook dat de versterkte samenwerking een plaats op de agenda heeft gekregen. Ook daarbij neemt de Commissie een centrale plaats in en wordt vanzelfsprekend het verdrag nauwlettend in acht genomen.
Wat betreft de gekwalificeerde meerderheid zal Nederland helaas niet kunnen binnenhalen waarop het heeft ingezet. Er zijn lidstaten die die stap (nog) niet willen zetten; als ze dat al willen, heeft het betrekking op een beperkter aantal terreinen dan wenselijk is. Nederland zal samen met gelijkgestemde landen in Nice in ieder geval proberen de schade zoveel mogelijk te beperken.
De minister-president stelt vast dat de Kamer van oordeel is dat er één

commissaris per lidstaat moet komen, maar dat er verschil van inzichten bestaat als het gaat om de vraag of het daarbij moet blijven. Er zijn lidstaten die het daarbij willen laten, maar de meeste lidstaten hebben laten blijken dat in ieder geval moet worden gesproken over de situatie op langere termijn. Een almaar uitdijende Commissie roept immers effectiviteitsvragen op. Ook bestaat er het risico van een zekere hiërarchisering zonder dat daaraan afspraken ten grondslag liggen. De minister vindt dat hierover in ieder geval zal moeten worden gesproken in Nice en dat zo mogelijk tot afspraken moet worden gekomen. Als dat niet gebeurt, zullen met name de kleinere landen het risico lopen achter het net te vissen. Als er nu geen harde afspraken worden gemaakt, is het immers nog maar de vraag of straks de gelijkwaardigheid een vanzelfsprekend gegeven is. De kansen om op een later moment over een gelijkwaardig rotatieschema tot afspraken te komen, zijn beduidend kleiner. Nederland geeft er de voorkeur aan om vanaf een bepaalde datum – bijvoorbeeld 2010 – een plafond in te stellen; tot die datum zou elke lidstaat een commissaris moeten leveren. Daarna zou de Commissie dan kunnen bestaan uit een twintigtal commissarissen waarbij dan sprake dient te zijn van een volstrekte gelijkwaardigheid van de lidstaten. Uiteraard moet die gelijkwaardigheid dan ook worden gedefinieerd. De minister verwacht overigens niet dat het gemakkelijk zal zijn tot een regeling van de tweede fase te komen. Hij meent ten slotte dat binnen dit geheel de voorzitter van de Commissie een krachtiger positie moet krijgen.
De regering is wat betreft de stemmenweging van mening dat er sprake moet zijn van een eenvoudige herweging. Er is veel te zeggen voor een evenwichtige en genuanceerde differentiatie op basis van bevolkingsaantallen. Een land met 16 miljoen inwoners verdient in die opzet een zwaardere stem dan een land met bijvoorbeeld 10 miljoen inwoners. Als die herweging de uit deze opzet voortvloeiende complicaties niet oplost, is de regering voorstander van een dubbele sleutel. Het is in ieder geval niet de bedoeling dat er een strijd ontstaat tussen kleine en grote landen, maar het kan niet de bedoeling zijn dat sommige lidstaten in de comfortabele positie komen te verkeren dat zij met enig gemak meerderheidsbesluiten kunnen tegenhouden.
De regering acht een verdragsartikel met betrekking tot het EVDB nuttig en nodig nu in het licht van eerder gemaakte afspraken aan dit beleid een nieuwe impuls zal worden gegeven.
De gedragslijn van de regering ten aanzien van het Handvest grondrechten is bekend. Zij kan instemmen met de aanvaarding van het handvest in de vorm van een politieke verklaring in de wetenschap dat een dergelijk document een zeer beperkte juridische werking heeft. Tegelijkertijd is het van groot belang om de werkzaamheden in de EU in de richting van een juridische verankering van grondrechten voort te zetten, maar die moeten dan wel leiden tot een ander, verbeterd document omdat het thans voorliggende daarvoor niet geschikt is. In de voorzittersverklaring zal ongetwijfeld iets worden gezegd over het verder te volgen traject, maar dat zal met de nodige omzichtigheid moeten gebeuren omdat de opvattingen in de vijftien lidstaten nogal divers zijn. Er zal geen plenaire bespreking van het handvest plaatsvinden, want die heeft al in Biarritz plaatsgevonden.
Ten slotte merkt de minister-president op dat de Bundesbank niet verantwoordelijk is voor het politieke proces en het tempo van uitbreiding. Eenieder kan ervan verzekerd zijn dat de nodige zorgvuldigheid in acht wordt genomen bij die uitbreiding.

De **minister van Buitenlandse Zaken** merkt allereerst op dat het vraagstuk van de capabilities in het kader van het EVDB wordt afgestemd op het DCI-project van de NAVO. Van Amerikaanse zijde is er terecht op gewezen dat er problemen kunnen ontstaan als op dit punt geen goede afspraken worden gemaakt. Gelukkig wordt er op dit terrein de nodige voortgang

geboekt. De minister verwees in dit verband naar de publicatie van de ministers van Buitenlandse Zaken van het Verenigd Koninkrijk en de VS en naar hetgeen minister Cohen heeft gezegd over de capaciteiten-conferentie.
De kwestie-Turkije zal ongetwijfeld aan de orde komen tijdens de eerstvolgende NAVO-meeting. Het door Griekenland refereren aan artikel 11 heeft betrekking op enkele principia van het VN-handvest die ook terug zijn te vinden in paragraaf 9 van de Helsinkiconclusies. Als zodanig heeft de Turkse regering er geen problemen mee.
Het Zweedse voorzitterschap zal een apart comité instellen dat zich gaat bezighouden met de civiele crisisbeheersing. De politieke leiding zal overeenkomstig het verdrag bij de Algemene Raad berusten.
De minister zegt toe dat de regering zich zal inzetten voor een evenwichtige verklaring over het Midden-Oosten. Ten slotte merkt hij aan het adres van de heer Van Middelkoop op dat het GBVB alleen de uitwerking van gemeenschappelijk overeengekomen beleid kan zijn.

De **staatssecretaris van Buitenlandse Zaken** refereert aan een artikel in The Guardian, waarin staat dat Nederland «not willing to surrender» is wat betreft het vetorecht op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en migratiebeleid. Dat laatste is wishful thinking vanuit Brits perspectief bekeken. Voor het overige neemt Nederland een genuanceerde positie in. Er zal in Nice niets gebeuren op het gebied van de belastingen en wat betreft de sociale zekerheid zal Nederland nagaan of de besluitvormingsprocedures kunnen worden verbeterd.
Ten slotte merkt de bewindsman op dat het van groot belang is dat de EU op het terrein van het privaatrecht voortgang boekt, vooral ook in relatie met de interne markt.

De voorzitter van de algemene commissie voor Europese Zaken,
Patijn

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
De Boer

De griffier van de algemene commissie voor Europese Zaken,
Mattijssen